

وجوه سیاسی در اسماء حسنی

بهرام دلیر

www.ketab.ir

پروژه سیاسی در اسماء حسنی

بهرام دلیر

صو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

طراح جلد: سید ایمان نوری نوحه

چاپ و صحافی: هنگام

سرشناسه: دلیر، بهرام، ۱۳۴۶.

عنوان و نام پدیدآور: وجوه سیاسی در اسماء حسنی / بهرام دلیر.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۴۹۳ص.

شابک: ۱ - ۸۵ - ۹۶۴ - ۲۹۸۲ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه. یادداشت: نمایه.

موضوع: خدا - نام‌ها.

موضوع: God -- Name.

موضوع: خدا - نام‌ها - خواص.

موضوع: God -- *Name, Use of.

موضوع: خدا - نام‌ها - جنبه‌های سیاسی.

موضوع: God -- Name -- Political aspects.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۳/۹ و ۳۱۹ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۴۴۴۳۴

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۴۴۱

www.poiict.ir

حمید حقیرن محفوظ است

فهرست

۲۵	پیشگفتار
۲۹	مقدمه
۴۵	فصل اول: مفاهیم کلی
۴۹	مبحث اول: استقصای اسماء حسنی
۵۰	گفتار اول: در کتاب و سنت
۵۰	الف) اسماء در کتاب
۶۶	ب) اسماء در سنت
۶۷	گفتار دوم: اسماء در سایر ادیان
۶۹	مبحث دوم: چیستی اسماء حسنی و ارتباط آن با نیست
۷۲	گفتار اول: اسماء الهی در دانش کلام و عرفان
۷۳	گفتار دوم: اسماء حسنی در قرآن
۷۷	مبحث سوم: تقسیمات اسماء حسنی
۷۷	گفتار اول: تقسیمات کلامی و عرفانی
۸۰	گفتار دوم: تقسیمات اسماء در قرآن
۸۳	مبحث چهارم: نظام احسن اسماء
۸۴	گفتار اول: نظام احسن در قرآن
۸۶	توحید افعالی از نظر قرآن کریم
۸۸	گفتار دوم: نظام احسن در عرفان و برهان
۹۲	گفتار سوم: مفاهیم تعلق و تحقق و تخلق

- ۹۲..... (الف) مفهوم تعلق
- ۹۲..... (ب) مفهوم تحقق
- ۹۴..... (ج) مفهوم تخلق
- ۹۷..... فصل دوم: وجه سیاسی هم‌گرایی و انسجام سیاسی اسماء حسنی
- ۱۰۳..... مبحث اول: انسجام‌گرایی خدا محورانه «الله، الاحد، الواحد، الفرد و الوتر»
- ۱۰۴..... گفتار اول: الله
- ۱۰۶..... (الف) تعلق به الله
- ۱۰۹..... (ب) تحقق به الله
- ۱۰۹..... (ج) تخلق به الله
- ۱۱۱..... (د) تطبیقات
- ۱۱۲..... گفتار دوم: الاحد و الواحد
- ۱۱۳..... (الف) تعلق به اسم الاحد و الواحد
- ۱۱۳..... (ب) تحقق به اسم احده واحد
- ۱۱۴..... (ج) تخلق به اسم الاحد و الواحد
- ۱۱۵..... (د) تطبیقات
- ۱۱۶..... گفتار سوم: الفرد و الوتر
- ۱۱۷..... (الف) تعلق به الفرد و الوتر
- ۱۱۷..... (ب) تحقق به الفرد و الوتر
- ۱۱۸..... (ج) تخلق به الفرد و الوتر
- ۱۱۸..... (د) تطبیقات
- ۱۲۱..... مبحث دوم: انسجام‌گرایی حق محورانه: «الحق و الاول و الاخر»
- ۱۲۲..... گفتار اول: معانی الحق و الاول و الاخر
- ۱۲۴..... گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تخلق و تحقق»
- ۱۲۵..... (الف) تعلق به الحق و الاول و الاخر
- ۱۲۵..... (ب) تحقق به الحق و الاول و الاخر
- ۱۲۶..... (ج) تخلق به الحق و الاول و الاخر
- ۱۲۸..... (د) تطبیقات

مبحث سوم: ثبات مواضع سیاسی اسمای حسنی «القدیم و الاول و الآخر».....	۱۲۹
گفتار اول: معانی القدیم و الاول و الآخر.....	۱۳۰
گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق».....	۱۳۲
الف) تعلق به القدیم.....	۱۳۲
ب) تحقق به القدیم.....	۱۳۴
ج) تخلق به القدیم.....	۱۳۵
د) حقیقات.....	۱۳۵
مبحث چهارم: سیاست زنده و پایدار اسماء حسنی «الحی و الباقی و الباطن».....	۱۳۷
گفتار اول: بحی.....	۱۳۹
الف) تعلق به الحی.....	۱۳۹
ب) تحقق به الحی.....	۱۴۰
ج) تخلق به الحی.....	۱۴۱
گفتار دوم: الباقی.....	۱۴۲
الف) تعلق به الباقی.....	۱۴۳
ب) تحقق به الباقی.....	۱۴۳
ج) تخلق به الباقی.....	۱۴۴
گفتار سوم: الباطن.....	۱۴۵
الف) تعلق به الباطن.....	۱۴۵
ب) تحقق به الباطن.....	۱۴۶
ج) تخلق به الباطن.....	۱۴۶
د) تطبیقات.....	۱۴۷
فصل سوم: وجه قدرت سیاسی اسماء حسنی.....	۱۴۹
مبحث اول: ماهیت قدرت.....	۱۵۳
قدرت سیاسی.....	۱۵۴
مبحث دوم: اقتدار سیاسی اسماء حسنی «القدير و القوى و القيوم».....	۱۶۳
گفتار اول: معانی القدير و القوى و القيوم.....	۱۶۵
الف) القدير.....	۱۶۵

۱۶۶.....	ب) القوی.....
۱۶۷.....	ج) القيوم.....
۱۶۷.....	گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق».....
۱۶۷.....	الف) القدير.....
۱۶۷.....	۱. تعلق به القدير.....
۱۶۸.....	۲. تحقق به القدير.....
۱۶۸.....	۳. تخلق به القدير.....
۱۶۹.....	ب) القوی.....
۱۶۹.....	۱. تعلق به القوی.....
۱۶۹.....	۲. تحقق به القوی.....
۱۷۰.....	۳. تعلق به القوی.....
۱۷۱.....	ج) القيوم.....
۱۷۱.....	۱. تعلق به القيوم.....
۱۷۲.....	۲. تحقق به القيوم.....
۱۷۳.....	۳. تخلق به القيوم.....
۱۷۵.....	مبحث سوم: عزت سیاسی اسماء حسنی «العزیز و الملك و الغنی».....
۱۷۹.....	گفتار اول: معانی العزیز و الملك و الغنی.....
۱۷۹.....	الف) معنای العزیز.....
۱۸۰.....	ب) معنای الملك.....
۱۸۳.....	ج) معنای الغنی.....
۱۸۵.....	گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق».....
۱۸۵.....	الف) تعلق به العزیز.....
۱۸۵.....	ب) تحقق به العزیز.....
۱۸۶.....	ج) تخلق به العزیز.....
۱۸۹.....	مبحث چهارم: قهاری سیاسی اسماء حسنی «القهار و القابض و الرقیب».....
۱۹۰.....	گفتار اول: معانی القهار و القابض و الرقیب.....
۱۹۰.....	الف) معنای القهار.....

ب) معنای القابض.....	۱۹۲
ج) معنای الرقیب.....	۱۹۳
گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق».....	۱۹۴
الف) القهار.....	۱۹۴
۱. تعلق به القهار.....	۱۹۴
۲. تحقق به القهار.....	۱۹۵
۳. تخلق به القهار.....	۱۹۶
ب) القابض.....	۱۹۶
۱. تعلق به القابض.....	۱۹۶
۲. تحقق به القابض.....	۱۹۷
۳. تخلق به القابض.....	۱۹۸
ج) الرقیب.....	۱۹۹
۱. تعلق به الرقیب.....	۱۹۹
۲. تحقق به الرقیب.....	۱۹۹
۳. تخلق به الرقیب.....	۲۰۰
مبحث پنجم: عظمت سیاسی اسمای حسنی «العظیم و المجید و الجلیل».....	۲۰۱
گفتار اول: معانی العظیم و المجید و الجلیل.....	۲۰۲
الف) معنای العظیم.....	۲۰۲
ب) معنای المجید.....	۲۰۳
ج) معنای الجلیل.....	۲۰۴
گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق».....	۲۰۵
الف) العظیم.....	۲۰۵
۱. تعلق به العظیم.....	۲۰۵
۲. تحقق به العظیم.....	۲۰۶
۳. تخلق به العظیم.....	۲۰۶
ب) المجید.....	۲۰۷
۱. تعلق به المجید.....	۲۰۷

۲۰۸	۲. تحقق به المجید.....
۲۰۸	۳. تخلق به المجید.....
۲۰۸	ج) الجلیل.....
۲۰۸	۱. تعلق به الجلیل.....
۲۰۹	۲. تحقق به الجلیل.....
۲۱۰	۳. تخلق به الجلیل.....
۲۱۰	د) تطبیقات.....
۲۱۳	نصل چهارم: وجه معرفت و بصیرت سیاسی اسماء حسنی.....
۲۱۹	مبحث اول: معانی سیاسی اسماء حسنی «العلیم و البصیر و السميع».....
۲۲۱	گفتار اول: معانی «اسم و البصیر و السميع».....
۲۲۱	الف) ب ی ا لیم.....
۲۲۲	ب) معنای البصیر.....
۲۲۳	ج) معنای السميع.....
۲۲۴	گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و خلق».....
۲۲۵	الف) العلیم.....
۲۲۵	۱. تعلق به العلیم.....
۲۲۵	۲. تحقق به العلیم.....
۲۲۶	۳. تخلق به العلیم.....
۲۲۷	ب) البصیر و السميع.....
۲۲۷	۱. تعلق به البصیر و السميع.....
۲۲۸	۲. تحقق به البصیر و السميع.....
۲۲۸	۳. تخلق به البصیر و السميع.....
۲۳۱	مبحث دوم: شفافیت سیاسی اسماء حسنی «الظاهر و المبین و المصور».....
۲۳۵	گفتار اول: معانی الظاهر و المبین و المصور.....
۲۳۵	الف) معنای الظاهر.....
۲۳۵	ب) معنای مبین.....
۲۳۶	ج) معنای مصور.....

۲۳۷.....	گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق»
۲۳۸.....	الف) الظاهر.....
۲۳۸.....	۱. تعلق به الظاهر.....
۲۳۸.....	۲. تحقق به الظاهر.....
۲۳۹.....	۳. تخلق به الظاهر.....
۲۳۹.....	ب) المبین.....
۲۳۹.....	۱. تعلق به المبین.....
۲۴۰.....	۲. تحقق به المبین.....
۲۴۰.....	۳. تخلق به المبین.....
۲۴۱.....	ج) المصور.....
۲۴۱.....	۱. تعلق به المصور.....
۲۴۲.....	۲. تحقق به المصور.....
۲۴۲.....	۳. تخلق به المصور.....
۲۴۵.....	مبحث سوم: شهود سیاسی اسماء حسنی «الشهید و النور و المهیمن»
۲۴۶.....	گفتار اول: معانی الشهید و النور و المهیمن.....
۲۴۶.....	الف) معنای الشهید.....
۲۴۷.....	ب) معنای النور.....
۲۴۸.....	ج) معنای المهیمن.....
۲۵۰.....	گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق»
۲۵۱.....	الف) الشهید.....
۲۵۱.....	۱. تعلق به الشهید.....
۲۵۲.....	۲. تحقق به الشهید.....
۲۵۲.....	۳. تخلق به الشهید.....
۲۵۳.....	ب) النور.....
۲۵۳.....	۱. تعلق به النور.....
۲۵۳.....	۲. تحقق به النور.....
۲۵۴.....	۳. تخلق به النور.....

۲۵۴	ج) المهیمن.....
۲۵۴	۱. متعلق به المهیمن.....
۲۵۵	۲. تحقق به المهیمن.....
۲۵۵	۳. تخلق به المهیمن.....
۲۵۷	فصل پنجم: وجه حکمت سیاسی اسماء حسنی.....
۲۶۱	بحث اول: حکمت و هدایت سیاسی اسماء حسنی «الحکیم و الهادی و الخیر».....
۲۶۲	گفتار اول: معانی الحکیم و الهادی و الخیر.....
۲۶۲	الف) معنای حکیم.....
۲۶۳	ب) معنای الهادی.....
۲۶۴	ج) معنای خیر.....
۲۶۴	گفتار دوم: چه سنگ و تعلق و تحقق و تخلق».....
۲۶۵	الف) الحکیم.....
۲۶۵	۱. تعلق به الحکیم.....
۲۶۵	۲. تحقق به الحکیم.....
۲۶۵	۳. تخلق به الحکیم.....
۲۶۶	ب) الهادی.....
۲۶۶	۱. تعلق به الهادی.....
۲۶۶	۲. تحقق به الهادی.....
۲۶۶	۳. تخلق به الهادی.....
۲۶۷	ج) الخیر.....
۲۶۷	۱. تعلق به الخیر.....
۲۶۸	۲. تحقق به الخیر.....
۲۶۹	۳. تخلق به الخیر.....
۲۷۱	مبحث دوم: سیاست متعالیه اسماء حسنی «العلی و المتعالی و العظیم».....
۲۷۱	گفتار اول: معانی العلی و المتعالی و العظیم.....
۲۷۱	الف) معنای العلی.....
۲۷۲	ب) معنای متعالی.....

ج) معنای العظیم.....	۲۷۳
گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق».....	۲۷۴
الف) تعلق به العلی.....	۲۷۴
ب) تحقق به العلی.....	۲۷۴
ج) تخلق به العلی.....	۲۷۵
مبحث دوم: تربیت سیاسی اسماء حسنی «الرب و الهادی و الناصر».....	۲۷۹
گفتار اول: معانی الرب و الهادی و الناصر.....	۲۸۰
الف) معنای الرب.....	۲۸۰
ب) معنای الهادی.....	۲۸۰
ج) معنای الناصر.....	۲۸۱
گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق».....	۲۸۲
الف) الرب.....	۲۸۲
۱. تعلق به الرب.....	۲۸۲
۲. تحقق به الرب.....	۲۸۲
۳. تخلق به الرب.....	۲۸۲
ب) الهادی.....	۲۸۳
۱. تعلق به الهادی.....	۲۸۳
۲. تحقق به الهادی.....	۲۸۳
۳. تخلق به الهادی.....	۲۸۴
ج) الناصر.....	۲۸۴
۱. تعلق به الناصر.....	۲۸۴
۲. تحقق به الناصر.....	۲۸۵
۳. تخلق به الناصر.....	۲۸۶
مبحث چهارم: سلامت سیاسی اسمای حسنی «السلام و الشکور و الوالی».....	۲۸۷
گفتار اول: معانی السلام و الشکور و الوالی.....	۲۸۸
الف) معنای السلام.....	۲۸۸
ب) معنای الشکور.....	۲۸۹
ج) معنای الوالی.....	۲۹۰

۲۹۱	گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق»
۲۹۱	الف) السلام
۲۹۱	۱. تعلق به السلام
۲۹۱	۲. تحقق به السلام
۲۹۲	۳. تخلق به السلام
۲۹۲	ب) الشکور
۲۹۲	۱. تعلق به الشکور
۲۹۳	۲. تحقق به الشکور
۲۹۴	۳. تعلق به الشکور
۲۹۵	ج) الوالی
۲۹۵	۱. تعلق به الوالی
۲۹۶	۲. تحقق به الوالی
۲۹۷	۳. تخلق به الوالی
۲۹۹	فصل ششم: وجوه رحمت سیاسی اسماء حسنی
۳۰۳	مبحث اول: رحمت سیاسی «الرحمن و الرحیم و اللطیف»
۳۰۴	گفتار اول: معانی الرحمن و الرحیم و اللطاف
۳۰۴	الف) معنای الرحمن
۳۰۵	ب) معنای الرحیم
۳۰۶	ج) معنای اللطیف
۳۰۸	گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق»
۳۰۸	الف) الرحمن
۳۰۸	۱. تعلق به الرحمن
۳۰۸	۲. تحقق به الرحمن
۳۱۰	۳. تخلق به الرحمن
۳۱۲	ب) الرحیم
۳۱۲	۱. تعلق به الرحیم
۳۱۳	۲. تحقق به الرحیم
۳۱۴	۳. تخلق به الرحیم

ج) اللطیف	۳۱۴
۱. تعلق به اللطیف	۳۱۴
۲. تحقق به اللطیف	۳۱۵
۳. تخلق به اللطیف	۳۱۵
مبحث دوم: مودت سیاسی اسماء حسنی «الودود و البر و الوهاب»	۳۱۷
گفتار اول: معانی الودود و البر و الوهاب	۳۱۸
الف) معنای الودود	۳۱۸
ب) معنای البر	۳۲۰
ج) معنای الوهاب	۳۲۱
گفتار دوم: چگونگی و تعبیر «تعلق و تحقق و تخلق»	۳۲۲
الف) الودود	۳۲۲
۱. تعلق به الودود	۳۲۲
۲. تحقق به الودود	۳۲۲
۳. تخلق به الودود	۳۲۳
ب) البر	۳۲۳
۱. تعلق به البر	۳۲۳
۲. تحقق به البر	۳۲۴
۳. تخلق به البر	۳۲۴
ج) الوهاب	۳۲۵
۱. تعلق به الوهاب	۳۲۵
۲. تحقق به الوهاب	۳۲۶
۳. تخلق به الوهاب	۳۲۶
مبحث سوم: کرامت سیاسی اسماء حسنی «الکریم و الاکرام و الجواد»	۳۲۹
گفتار اول: معانی الکریم و الاکرام و الجواد	۳۳۰
الف) معنای اسم الکریم	۳۳۰
ب) معنای اسم الاکرام	۳۳۱
ج) معنای اسم الجواد	۳۳۱

- گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق» ۳۳۲
- الف) الکریم ۳۳۲
۱. تعلق به الکریم ۳۳۲
۲. تحقق به الکریم ۳۳۳
۳. تخلق به الکریم ۳۳۳
- ب) الاکرام ۳۳۳
۱. تعلق به الاکرام ۳۳۳
۲. تحقق به الاکرام ۳۳۳
۳. تخلق به الاکرام ۳۳۴
- ج) الجواد ۳۳۴
۱. تعلق به الجواد ۳۳۴
۲. تحقق به الجواد ۳۳۵
۳. تخلق به الجواد ۳۳۵
- مبحث چهارم: بخشش سیاسی اسماء حسنی «العفو و التواب و الرئوف» ۳۳۷
- گفتار اول: معانی العفو و التواب و الرئوف ۳۳۷
- الف) معنای العفو ۳۳۷
- ب) معنای التواب ۳۳۸
- ج) معنای الرئوف ۳۳۹
- گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق» ۳۴۰
- الف) العفو ۳۴۰
۱. تعلق به العفو ۳۴۰
۲. تحقق به العفو ۳۴۰
۳. تخلق به العفو ۳۴۱
- ب) التواب ۳۴۱
۱. تعلق به التواب ۳۴۱
۲. تحقق به التواب ۳۴۲
۳. تخلق به التواب ۳۴۲

ج) الرئوف.....	۳۴۲
۱. تعلق به الرئوف.....	۳۴۲
۲. تحقق به الرئوف.....	۳۴۳
۳. تخلق به الرئوف.....	۳۴۳
فصل هفتم: وجوه حفاظت و اطلاعات سیاسی اسماء حسنی.....	۳۴۵
مبحث اول: حفظ اطلاعات سیاسی اسماء حسنی «المحصی والحفیظ والرئی».....	۳۴۹
گفتار اول: معانی المحصی و الحفیظ و الرئی.....	۳۴۹
الف) معنای المحصی.....	۳۴۹
ب) معنای الحفیظ.....	۳۵۰
ج) معنای الرئی.....	۳۵۱
گفتار دوم: چگونگی تعیین «تعلق، تحقق و تخلق».....	۳۵۲
الف) المحصی.....	۳۵۲
۱. تعلق به المحصی.....	۳۵۲
۲. تحقق به المحصی.....	۳۵۲
۳. تخلق به المحصی.....	۳۵۳
ب) الحفیظ.....	۳۵۴
۱. تعلق به الحفیظ.....	۳۵۴
۲. تحقق به الحفیظ.....	۳۵۴
۳. تخلق به الحفیظ.....	۳۵۴
ج) الرئی.....	۳۵۵
۱. تعلق به الرئی.....	۳۵۵
۲. تحقق به الرئی.....	۳۵۶
۳. تخلق به الرئی.....	۳۵۶
مبحث دوم: شهود اطلاعات سیاسی اسمای حسنی «الشهید والخیر والمقیم».....	۳۵۷
گفتار اول: معانی الشهید و الخیر و المقیم.....	۳۵۸
الف) معنای الشهید.....	۳۵۸
ب) معنای الخیر.....	۳۵۸

- ۳۵۹..... (ج) معنای المقيت
- ۳۶۰..... گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق»
- ۳۶۰..... الف) الشهيد
- ۳۶۰..... ۱. تعلق به الشهيد
- ۳۶۰..... ۲. تحقق به الشهيد
- ۳۶۰..... ۳. تخلق به الشهيد
- ۳۶۱..... (ب) الخبير
- ۳۶۱..... ۱. تعلق به الخبير
- ۳۶۲..... ۲. تحقق به الخبير
- ۳۶۲..... ۳. تخلق به الخبير
- ۳۶۳..... (ج) المقيت
- ۳۶۳..... ۱. تعلق به المقيت
- ۳۶۳..... ۲. تحقق به المقيت
- ۳۶۴..... ۳. تخلق به المقيت
- ۳۶۵..... مبحث سوم: قاهریت اطلاعات سیاسی اسماء حسنی «القهار و المؤمن و الرشيد»
- ۳۶۶..... گفتار اول: معانی القهار و المؤمن و الرشيد
- ۳۶۶..... الف) معنای القهار
- ۳۶۷..... (ب) معنای المؤمن
- ۳۶۸..... (ج) معنای الرشيد
- ۳۶۹..... گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق»
- ۳۶۹..... الف) القهار
- ۳۶۹..... ۱. تعلق به القهار
- ۳۶۹..... ۲. تحقق به القهار
- ۳۷۰..... ۳. تخلق به القهار
- ۳۷۰..... (ب) المؤمن
- ۳۷۰..... ۱. تعلق به المؤمن
- ۳۷۱..... ۲. تحقق به المؤمن
- ۳۷۱..... ۳. تخلق به المؤمن

ج) الرشید	۳۷۲
۱. تعلق به الرشید	۳۷۲
۲. تحقق به الرشید	۳۷۲
۳. تخلق به الرشید	۳۷۲
فصل هشتم: وجه اخلاق سیاسی اسماء حسنی	۳۷۵
مبحث اول: عدالت سیاسی «العدل و المقسط و الحليم»	۳۸۱
گفتار اول: معانی العدل و المقسط و الحليم	۳۸۲
الف) معنای العدل	۳۸۲
ب) معنای المقسط	۳۸۳
ج) معنای الحليم	۳۸۴
گفتار دوم: چگونگی و نغین «تعلق و تحقق و تخلق»	۳۸۵
الف) العدل	۳۸۵
۱. تعلق به العدل	۳۸۵
۲. تحقق به العدل	۳۸۵
۳. تخلق به العدل	۳۸۶
ب) المقسط	۳۸۶
۱. تعلق به المقسط	۳۸۶
۲. تحقق به المقسط	۳۸۷
۳. تخلق به المقسط	۳۸۷
ج) الحليم	۳۸۷
۱. تعلق به الحليم	۳۸۷
۲. تحقق به الحليم	۳۸۸
۳. تخلق به الحليم	۳۸۸
مبحث دوم: وفاداری سیاسی «الوفی و الشکور و الجبار»	۳۸۹
گفتار اول: معانی الوفی و الشکور و الجبار	۳۹۰
الف) معنای الوفی	۳۹۰
ب) معنای الشکور	۳۹۱
ج) معنای الجبار	۳۹۳

- گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق» ۳۹۴
- الف) الوفی ۳۹۴
۱. تعلق به الوفی ۳۹۴
۲. تحقق به الوفی ۳۹۵
۳. تخلق به الوفی ۳۹۵
- ب) الشکور ۳۹۶
۱. تعلق به الشکور ۳۹۶
۲. تحقق به الشکور ۳۹۶
۳. تخلق به الشکور ۳۹۷
- ج) الجبار ۳۹۸
۱. تعلق به الجبار ۳۹۸
۲. تحقق به الجبار ۳۹۹
۳. تخلق به الجبار ۳۹۹
- مبحث سوم: عیب‌پوشی سیاسی «ستار العیوب و کاشف‌الضر و خیر‌الناصرین» ۴۰۱
- گفتار اول: معانی ستار‌العیوب و کاشف‌الضر و خیر‌الناصرین ۴۰۲
- الف) معنای ستار‌العیوب ۴۰۲
- ب) معنای کاشف‌الضر ۴۰۳
- ج) معنای خیر‌الناصرین ۴۰۴
- گفتار دوم: چگونگی و تعین «تعلق و تحقق و تخلق» ۴۰۵
- الف) ستار‌العیوب ۴۰۵
۱. تعلق به ستار‌العیوب ۴۰۵
۲. تحقق به ستار‌العیوب ۴۰۵
۳. تخلق به ستار‌العیوب ۴۰۵
- ب) کاشف‌الضر ۴۰۶
۱. تعلق به کاشف‌الضر ۴۰۶
۲. تحقق به کاشف‌الضر ۴۰۶
۳. تخلق به کاشف‌الضر ۴۰۷

..... ۴۰۷	ج) خیر الناصرین
..... ۴۰۷	۱. تعلق به خیر الناصرین
..... ۴۰۷	۲. تحقق به خیر الناصرین
..... ۴۰۸	۳. تخلق به خیر الناصرین
..... ۴۰۹	مبحث چهارم: سجایای اخلاقی سیاسی: السلام و الحمید و الکریم
..... ۴۱۰	گفتار اول: معانی السلام و الحمید و الکریم
..... ۴۱۰	الف) معنای السلام
..... ۴۱۱	۱. معنای الحمید
..... ۴۱۲	ج) معنای الکریم
..... ۴۱۳	گفتار دوم: چگونگی و تعین تعلق و تحقق و تخلق
..... ۴۱۳	الف) السلام
..... ۴۱۳	۱. تعلق به السلام
..... ۴۱۴	۲. تحقق به السلام
..... ۴۱۴	۳. تخلق به السلام
..... ۴۱۵	ب) الحمید
..... ۴۱۵	۱. تعلق به الحمید
..... ۴۱۵	۲. تحقق به الحمید
..... ۴۱۶	۳. تخلق به الحمید
..... ۴۱۶	ج) الکریم
..... ۴۱۶	۱. تعلق به الکریم
..... ۴۱۷	۲. تحقق به الکریم
..... ۴۱۷	۳. تخلق به الکریم
..... ۴۱۹	فصل نهم: وجه خلاقیت سیاسی اسمای حسنی
..... ۴۲۱	مبحث اول: نوآوری سیاسی «البدیع و الباری و الخالق»
..... ۴۲۱	گفتار اول: معانی البدیع و الباری و الخالق
..... ۴۲۱	الف) معنای البدیع
..... ۴۲۲	ب) معنای الباری
..... ۴۲۳	ج) معنای الخالق

- گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق» ۴۲۴
- الف) البدیع ۴۲۴
۱. تعلق به البدیع ۴۲۴
۲. تحقق به البدیع ۴۲۴
۳. تخلق به البدیع ۴۲۵
- ب) الباری ۴۲۶
۱. تعلق به الباری ۴۲۶
۲. تحقق به الباری ۴۲۶
۳. تخلق به الباری ۴۲۷
- ج) الخالق ۴۲۷
۱. تعلق به الخالق ۴۲۷
۲. تحقق به الخالق ۴۲۷
۳. تخلق به الخالق ۴۲۸
- مبحث دوم: باور سیاسی «مؤمن و الباعث و الصانع» ۴۲۹
- گفتار اول: معانی المؤمن و الباعث و الصانع ۴۳۰
- الف) معنای المؤمن ۴۳۰
- ب) معنای الباعث ۴۳۱
- ج) معنای الصانع ۴۳۲
- گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق» ۴۳۳
- الف) المؤمن ۴۳۳
۱. تعلق به المؤمن ۴۳۳
۲. تحقق به المؤمن ۴۳۳
۳. تخلق به المؤمن ۴۳۴
- ب) الباعث ۴۳۴
۱. تعلق به الباعث ۴۳۴
۲. تحقق به الباعث ۴۳۵
۳. تخلق به الباعث ۴۳۵

ج) الصانع	..... ۴۳۶
۱. تعلق به الصانع	..... ۴۳۶
۲. تحقق به الصانع	..... ۴۳۶
۳. تخلق به الصانع	..... ۴۳۷
مبحث سوم: ثبات سیاسی اسما حسنی «المقیم و الرقیب و الوکیل»	..... ۴۳۹
گفتار اول: معانی المقیم و الرقیب و الوکیل	..... ۴۴۰
الف) معنای المقیم	..... ۴۴۰
ب) معنای الرقیب	..... ۴۴۱
ج) معنای الوکیل	..... ۴۴۱
گفتار دوم: چگونگی «تعلق و تحقق و تخلق»	..... ۴۴۲
الف) المقیم	..... ۴۴۲
۱. تعلق به المقیم	..... ۴۴۲
۲. تحقق به المقیم	..... ۴۴۳
۳. تخلق به المقیم	..... ۴۴۳
ب) الرقیب	..... ۴۴۳
۱. تعلق به الرقیب	..... ۴۴۳
۲. تحقق به الرقیب	..... ۴۴۴
۳. تخلق به الرقیب	..... ۴۴۴
ج) الوکیل	..... ۴۴۵
۱. تعلق به الوکیل	..... ۴۴۵
۲. تحقق به الوکیل	..... ۴۴۵
۳. تخلق به الوکیل	..... ۴۴۷
مبحث چهارم: نظریه پردازی سیاسی اسما حسنی «الفالق و الذاری و الفاطر»	..... ۴۴۹
گفتار اول: معانی الفالق و الذاری و الفاطر	..... ۴۵۱
الف) معنای الفالق	..... ۴۵۱
ب) معنای الذاری	..... ۴۵۱
ج) معنای الفاطر	..... ۴۵۲

۴۵۲.....	گفتار دوم: چگونگی و تعیین «تعلق و تحقق و تخلق»
۴۵۲.....	الف) الفالق
۴۵۲.....	۱. تعلق به الفالق
۴۵۳.....	۲. تحقق به الفالق
۴۵۳.....	۳. تخلق به الفالق
۴۵۳.....	الف) الذاری
۴۵۳.....	۱. تعلق به الذاری
۴۵۴.....	۲. تحقق به الذاری
۴۵۴.....	۳. تحقق به الذاری
۴۵۴.....	الف) الفاط
۴۵۴.....	۱. تعلق به الفاط
۴۵۴.....	۲. تحقق به الفاط
۴۵۵.....	۳. تخلق به الفاط
۴۵۷.....	نتیجه
۴۵۹.....	کتابنامه
۴۶۷.....	فهرست آیات
۴۸۱.....	فهرست نام کسان
۴۸۹.....	نمایه موضوعی

پیشگفتار

در پرتو پیرایه‌ی انتقارب شکوهمند اسلامی ایران، بار دیگر دین و معرفت دینی به ویژه تعالیات اسلامی، به عنوان فکر و فرهنگ مترقی و نجات‌بخش آدمی، در صحنه‌ی حیات انسان معاصر ظاهر شد. تجدید حیات تعالیم و حیانی و ارزش‌های اسلامی از سویی سبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان و احیای روح هم‌سازیه‌ی آنان شد و از دیگر سوباعث نمایان‌تر شدن سست‌پایگی مسلک‌ها و مکاتب بشری و نظام‌های مبتنی بر آن‌ها گشت.

بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه‌پردازی و نوآوری پیرامون زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و ضرورت پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری، به فراخور مسائل کنونی و درخور این رستخیز عظیم و نیز لزوم آسیب‌شناسی در حوره فرهنگی ملی و باورداشت‌های رایج دینی به منظور عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساخت قدسی دین و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی-پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی محض و کارآمدی را فرض می‌نمود.

بر این اساس «پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی» به عنوان یک نهاد علمی-فکری حسب الامر و بر اساس نظر رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی

آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و با تلاش فراوان حجت‌الاسلام و المسلمین علی‌اکبر رشاد در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیر دولتی و غیر انتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند. پژوهشکده نظام‌های اسلامی، که مشتمل بر پنج گروه اقتصاد، فقه و حقوق اسلامی، سیاست، اخلاق و مدیریت اسلامی است، به‌طور خاص با مطالعه نظام‌های اجتماعی، اهداف ذیل را تعقیب می‌کند:

۱. تکلیف‌سازهای نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛
۲. تحقیق و تبیین مبانی و مباحث اساسی نظام‌های اجتماعی اسلام و ارائه راهکارهای کاربردی در قلمرو آن؛
۳. آسیب‌شناسی نظام‌های کاربردی نظام جمهوری اسلامی ایران و مدرسانانی به متولیان امر و بستر سازی برای تحقق کامل‌تر نظام‌های اسلامی؛
۴. تحقیق در باب مسائل مستحدثه به‌نگیره بهره‌گشایی در زمینه نیازهای نوپیدای فقهی؛
۵. پاسخگویی به شبهات مطرح در باب فقه و نظام‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی، اخلاقی و مدیریتی اسلام؛
۶. شناخت و نقد علمی مکاتب و نظامات معارض.

تحقیق حاضر که نتیجه تلاش علمی محقق ارجمند جناب آقای بهرام دلیر (عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی) در گروه سیاست پژوهشکده نظام‌های اسلامی است، به موضوع وجوه سیاسی در اسماء حسنی می‌پردازد.

تحقیق بر آن است که مسائل علوم سیاسی را از اسماء حسنی اصطیاد

نماید و در ذیل سه مفهوم تعلق، تحقق و تخلق آن‌ها را مورد تحقیق قرار بدهد. ضرورت پرداختن بدان بر صاحبان فکر و اندیشه مخفی نیست که برای بومی‌سازی مفاهیم علوم انسانی چاره‌ای جز پرداختن به منابع دینی و تمدنی خودی نیست. اسماء حسنی مفاهیمی هستند که برآمده از معتبرترین منبع یعنی کتاب و سنت می‌باشند. ما بر این باوریم که در علوم انسانی چندان از اسماء حسنی استفاده نشده است و یا به نوعی مورد بی‌مهری قرار گرفته است. همان‌طور که عارفان، مفسران و متکلمان به اسماء حسنی پرداخته‌اند متخصصان علوم انسانی هر یک با تخصصی که دارد می‌تواند نیازهای آن رشته را به اسماء حسنی عرضه نموده تا با استفاده از مفاهیم بی‌کران، نیازهایی از آن رشته را برطرف نمایند.

به نظر می‌رسد اسماء حسنی دارای وجوه سیاسی هم‌گرایی و انسجام سیاسی، قدرت سیاسی، معرفت و بصورت سیاسی، حکمت سیاسی، رحمت سیاسی، حفاظت و اطلاعات سیاسی، اخلاق سیاسی و خلاقیت سیاسی بوده باشد. صاحبان قدرت سیاسی می‌توانند خود را متعلق، متحقق و متخلق به اسماء حسنی بدانند و بدان باور داشته باشند.

معناشناسی روش این تحقیق است معناشناسی را می‌توان مطالعه علمی «معنا» دانست. از دیرباز فیلسوفان، منطقیان و زبان‌شناسان به مطالعه معنا توجه داشته‌اند که آن را به سه شاخه عمده تقسیم کرده‌اند: ۱. معناشناسی فلسفی ۲. معناشناسی منطقی ۳. معناشناسی زبانی؛ قسم سوم روش دقیق ما خواهد بود. که خلاصه آن تعریف عبارت است از «مطالعه علمی معنا» این تعریف به تحلیل معنایی اسماء حسنی پرداخته و در کتاب و سنت همنشین‌های هریک از مفاهیم عام مورد بررسی قرار می‌گیرند. بطور مثال: خلق، بدء ابداء، انشاء، تقدیر، فطر، فلق، بدیع، و... مفاهیم همنشینند.

در پایان، لازم می‌دانیم از مؤلف گرانقدر آقای بهرام دلیر عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی قدردانی و تشکر نماییم و از همه اعضای شورای علمی گروه به ویژه از آقایان علی فضلی و محسن مهاجرنیا

که زحمت ارزیابی اثر را بر عهده داشتند، تقدیر فراوان داشته باشیم. امیدواریم نظرها و دیدگاه‌های صائب خوانندگان عزیز و علاقه‌مندان به حوزه مباحث دانش سیاسی اسلامی، ما را در اصلاح و تکمیل اثر حاضر یاری کند.

گروه سیاست
پژوهشکده نظام‌های اسلامی

www.ketab.ir